

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/208/2021
Identifikačné číslo spisu:	5114201955
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5114201955.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Valentovej a členov senátu JUDr. Petra Brňáka a JUDr. Ľubora Šeba v spore žalobkyne AVEXZ, spol. s r.o., Želiezovce, Mierová 52/6, IČO: 31 440 045, zastúpenej ADVOKÁTI Müller § Dikoš, s.r.o., Žilina, Tolstého 1201/20, IČO: 36 864 455 proti žalovaným 1/O. D., O. XXX, 2/ Ing. C. T., X., T. XXXX/XX, zastúpení MaxLaw s.r.o., Žilina, D. Dlabača 775/33, IČO: 36 419 834 o zaplatenie 70 085,18 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13C/110/2014, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 9Co/46/2020 z 11. februára 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 10. decembra 2019 č. k. 13C/110/2014-270 konanie v časti o zaplatenie 15 788,42 eura spolu s 14,25 % ročným úrokom z omeškania ročne od 10.7.2007 do zaplatenia zastavil (výrok I.), žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 54 296,76 eura spolu s 9 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 54 296,76 eura od 26.3.2010 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok III.) a žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 54 %.

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa mala voči spoločnosti Rajecké strojárne, a.s. pohľadávku 90 568,05 eura priznanú platobným rozkazom Okresného súdu Žilina sp. zn. 11Cb/96/2005 z 3. októbra 2005. V trestných konaniach Okresného súdu Žilina v roku 2013 sp. zn. 36T/40/2012 a 36T/70/2012 boli žalovaní právoplatne odsúdení za to, že žalovaný 1/ vo funkcii predsedu predstavenstva a žalovaný 2/ vo funkcii člena predstavenstva podnikateľského subjektu Rajecké strojárne, a.s. na základe kúpnej zmluvy zo dňa 24.11.2005 previedli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zapísaných na LV č. XXXX, spoluvlastnícky podiel z vlastníka Rajecké strojárne, a.s. do vlastníctva podnikateľského subjektu Efeka,

spol. s r.o., hoci museli vedieť a byť uzrozumení s tým, že predajom nehnuteľností a technológií Píly E. zvýhodnia veriteľov uvedených v kúpnej zmluve a jej dodatkoch a to - Slovenskú záručnú a rozvojovú banku, a. s. v sume 460 323,97 eura dňa 27.12.2005, IPSTAV, s.r.o. v sume 6 863,60 eura dňa 22.12.2005, Obec E. v sume 8 648,48 eura dňa 05.01.2006 a veriteľa Drevoindustria Mechanik, s.r.o. poukázaním sumy 165 966,59 eura dňa 31.03.2007 (veritelia A až D), t. j. vo výške 641 805,64 eura na úkor pomerného a rovnomerného uspokojenia pohľadávok voči ďalším veriteľom E až W, a to aj vrátane pohľadávky žalobcu vo výške 90 568,05 eura, pričom pohľadávky všetkých veriteľov predstavovali 1 070 881,10 eura. Spoločným konaním ako dlžník, ktorý nie je schopný plniť splatné záväzky, zmarili, hoci aj len čiastočne, uspokojenie svojho veriteľa tým, že zvýhodnili iného veriteľa a spôsobili takýmto činom škodu veľkého rozsahu, čím spáchali ako spolupáchatelia trestný čin zvýhodňovania veriteľa podľa § 9 ods. 2, § 256a ods. 1, 3 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. účinného do 31.12.2005, pričom rozhodnutiami boli poškodení, medzi ktorými bola aj žalobkyňa, výslovne odkázaní na uplatnenie náhrady škody v občianskom súdnom konaní.

1.2. Prvoinštančný súd poukázal na to, že podľa § 193 CSP súd je viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin a o tom, kto ho spáchal, preto je viazaný rozhodnutiami okresného súdu v uvádzaných trestných konaniach. Vychádzajúc z uvedeného mal preukázať, že žalovaní spôsobili svojim protiprávnym konaním škodu vo výške zodpovedajúcej sume, ktorú by žalobkyňa od spoločnosti Rajecké strojárne obdržala, ak by zo strany žalovaných nedošlo k protiprávnemu konaniu a veritelia tejto spoločnosti by boli z kúpnej ceny zaplatenej spoločnosťou Efeka, spol. s r.o. uspokojení pomerne a rovnomerne podľa veľkosti vzájomného pomeru výšky pohľadávok jednotlivých veriteľov k celkovej výške pohľadávky všetkých veriteľov. Celková výška pohľadávok všetkých veriteľov od A po W predstavovala 1 070 881,10 eura, pričom kúpna cena predstavovala sumu uhradenú veriteľom A až D vo výške 641 805,64 eura. Percentuálny podiel pohľadávky žalobkyne ku pohľadávkam všetkých veriteľov predstavuje 8,46 % (90 568,05 eura : 1 070 881,10 eura). Vzhľadom na uvedené mala byť žalobkyňa spoločnosťou Rajecké strojárne, a.s. uspokojená v sume 54 296,28 eura, čo sa však v dôsledku protiprávneho konania žalovaných nestalo.

1.3. Pokiaľ žalovaní namietali oprávnenosť nároku pre nezohľadnenie zabezpečených pohľadávok, ktoré uspokojili z kúpnej ceny, súd prvej inštancie poukázal na to, že žalovaní žiadnu kúpnu zmluvu nepredložili. V konaní sa s ňou ani nemal dôvod zaoberať, pretože jeho predmetom nebolo ani ukrátenie veriteľa a odporovateľnosť úkonu, ani excindačná žaloba či žaloba o vylúčenie veci z konkurznej podstaty. Žalovaní neuviedli, v akom rozsahu mala byť kúpna cena použitá na zaplatenie pohľadávok zabezpečených veriteľov, ani to, kedy a pod akým číslom vkladu vzniklo záložné právo a pod. Uvedené skutočnosti súdu nie sú zrejmé ani z rozsudkov v trestných veciach, nakoľko pre vzdanie sa odvolania boli vyhotovené v skrátenej forme. Poukázal na základné zásady civilného sporového konania, a to kontradiktórnosť a rovnosť zbraní a s tým spojenú dôkaznú povinnosť sporových strán, keď vzhľadom na uložené povinnosti súdom druhej inštancie im 19.6.2017 oznámil, že zabezpečil pripojenie spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. 2K/230/2008 a sp. zn. 36T/70/2012 a vyzval strany, aby najneskôr v lehote 60 dní označili všetky listiny z pripojených spisov označením pomenovania listiny a čísla listu, ktoré navrhujú v konaní vykonať ako dôkaz, prípadne označili iné dôkazy, ktoré žiadajú vykonať z pripojených spisov a zároveň, aby v uvedenej lehote uplatnili všetky prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas, pretože na tie, ktoré nebudú uplatnené v uvedenej lehote, nebude prihliadať a iné návrhy na doplnenie dokazovania po uplynutí lehoty nevykoná. Žalovaný 1/ nahliadol do spisu dňa 26.9.2017, žalovaný 2/ dňa 22.2.2019, pričom žalovaný 2/, aj keď následne podal vyjadrenie, žiadne návrhy na vykonanie dokazovania neuviedol.

1.4. Prvoinštančný súd uviedol, že Okresný súd Trenčín v rozsudku č. k. 39Cb/199/2006-266 z 19. marca 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16Cob/88/2009-351 z 20. januára 2011 dospel k záveru, že kúpnu zmluvou došlo ku kráteniu veriteľa, pretože kúpna cena nezodpovedala všeobecnej cene, pretože ináč by nemohlo dôjsť ku kráteniu. Ďalej poukázal na skutočnosť, že mu nie je známa výška zabezpečených pohľadávok, a preto prepočet podľa tvrdenia žalovaných nemožno vykonať. V tomto rozsahu žalovaní neuviedli vlastné tvrdenia, a preto nedošlo v tomto rozsahu k účinnému popretiu nárokov žalobkyne. Poznamenal, že nemožno vylúčiť skutočnosť, že nehnuteľnosti či podnik by boli predané za vyššiu hodnotu (vzhľadom na judikované ukrátenie veriteľa) a ani to, že práve úhradou kúpnej ceny osobitným subjektom sa snažili žalovaní odstrániť ťarchu, čo napokon viedlo Okresný súd Trenčín k rozhodnutiu o neúčinnosti prevodu. Ďalej poukázal na to, že uznesením

Okresného súdu Žilina sp. zn. 2K/20/2008 z 2. marca 2009, zverejneným v Obchodnom vestníku 5.3.2009 bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka Rajecké strojárne, a.s., pričom rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 5Cbi/27/2010 z 15. augusta 2010 bol predmetný majetok vylúčený zo súpisu všeobecnej podstaty úpadcu v konkurznom konaní, ktorý rozsudok bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13CoKR/35/2017 z 20. júna 2018. Zo správy správkyne konkurznej podstaty úpadcu zistil, že žalobkyňa nebola v konkurznom konaní uspokojená a táto dňa 18.4.2019 podala na okresný súd návrh na zrušenie konkurzu pre nedostatok majetku. Z rozsudku Okresného súdu Trenčín č. k. 39Cb/199/2006-266 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zistil, že v právnej veci žalobkyne proti žalovanej Efeka, spol. s r.o. bolo určené, že právny úkon dlžníka Rajecké strojárne, a.s., t. j. kúpna zmluva z 30.11.2019, na základe ktorej došlo k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v kat. území Varín na žalovanú, je voči žalobkyni právne neúčinná.

1.5. Pokiaľ žalovaní argumentovali prihlásením pohľadávok v konkurznom konaní č. k. 2K/20/2008, mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobkyňa nebola v konaní ani len čiastočne uspokojená a v majetku konkurznej podstaty nie sú prostriedky, z ktorých by nároky žalobkyne mohli byť uspokojené. Žalovaní tvrdenie o znížení rozsahu škody čo i len čiastočným splnením záväzku pôvodného dlžníka nepreukázali. Vzhľadom na uvedené mal preukázané všetky atribúty pre vznik nároku na náhradu škody, a to vznik škody - zmenšenie majetku žalobkyne, porušenie povinnosti - v predĺžení uspokojiť všetkých veriteľov pomerne, príčinnú súvislosť medzi porušením povinnosti a vznikom škody, kde v prípade pomerného uspokojenia by bola časť pohľadávky žalobkyne uhradená, zavinenie - úmyselné konanie žalovaných, prezumované zákonom a právoplatným rozsudkom v trestnom konaní, a preto ich zaviazal na náhradu škody vo výške 54 296,76 eura.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom sp. zn. 9Co/46/2020 z 11. februára 2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a IV. (výrok I.), vo výrokoch I. a III. odvolaním nenapadnutých, ponechal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý (výrok II.) a žalobkyni priznal proti žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok III.).

2.1. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaných 1/ a 2/ odvolací súd doplnil, že títo ani len netvrdili, nieto preukazovali konkrétnymi listinnými dôkazmi z trestného spisu, že by počas trestného konania, kedy už bol na majetok úpadcu Rajecké strojárne, a.s. vyhlásený konkurz, namietali, že u veriteľov A - D, ktorým bola vyplatená kúpna cena v zmysle kúpnej zmluvy a jej dodatkov, išlo o prednostných úpadcov, ktorí mali svoje pohľadávky voči úpadcovi Rajecké strojárne, a.s. zabezpečené záložným právom vzťahujúcim sa k predmetu kúpy a boli preto prednostne uspokojení, pretože inak by neboli právoplatne odsúdení v spolupáchateľstve ako štatutárni zástupcovia Rajeckých strojární, a.s. za trestný čin zvýhodňovania veriteľa podľa § 9 ods. 2, § 256a ods. 1, 3 Trestného zákona účinného do 31.12.2005 a spôsobili takýmto činom škodu veľkého rozsahu, ktorým popisom skutku bol súd prvej inštancie viazaný podľa § 193 CSP. Pritom vznik škody je predpokladom naplnenia kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý boli žalovaní odsúdení, na rozdiel od základnej skutkovej podstaty, výkladom (len) ktorej sa Krajský súd v Bratislave zaoberal vo svojom rozsudku sp. zn. 4To/120/2015, na ktorý žalovaní poukazovali. Preto správny bol aj výpočet, resp. určenie výšky škody, t. j. možného uspokojenia žalobcu v prípade, ak by sa žalovaní trestného činu nedopustili, keďže škodu predstavovala hodnota zmarenej pohľadávky, ktorá by bola inak pomerne uspokojená. Príčinná súvislosť medzi konaním žalovaných a škodou spôsobenou žalobcovi pritom vyplýva z rozhodnutí v trestnom konaní, pričom protiprávne konanie žalovaných predstavuje trestný skutok, za spáchanie ktorého boli právoplatne odsúdení, čím boli naplnené všetky atribúty pre vznik nároku na náhradu škody ako to správne konštatoval súd prvej inštancie. Vzhľadom na uvedené nebolo možné ani simulovať konkurz spôsobom požadovaným žalovanými tak, že uspokojení veriteľa (A - D) boli veriteľmi prednostnými. Pre trestnosť činu zvýhodňovania veriteľa sa pritom nevyžaduje, aby už bolo začaté konkurzné konanie (na rozdiel od tohto prípadu), naopak trestné budú prípady marenia uspokojenia sporných pohľadávok veriteľov v čase predchádzajúcim začatiu takého konania, lebo v tomto čase hrozia zo strany dlžníka najväčšie úniky (IV. ÚS 55/2012).

2.2. Vo vzťahu k žalovanými tvrdenej nespornosti, že veritelia A - D z kúpnej zmluvy, ktorým bola kúpna cena spoločnosťou Efeka spol. s r.o. vyplatená, sú veritelia prednostní, ktorí mali svoje pohľadávky zabezpečené záložným právom, krajský súd doplnia, že žalobkyňa sa v žalobe, ako aj počas

celého konania domáhala náhrady škody, ktorá jej bola spôsobená trestným činom zvýhodňovania veriteľa, z ktorého boli žalovaní uznaní vinní v trestných konaniach, dôvodiac tým, že zvýhodnením veriteľov A - D zmarili pomerné uspokojenie jej pohľadávky, t. j. nie prednostných veriteľov, z čoho vyplýva, že uvádzané tvrdenie, nikdy medzi stranami nebolo nesporné. Pritom žalovaní napriek poučeniu súdu o koncentrácii konania a jeho výzve, aby uviedli, ktoré konkrétne listinné dôkazy z pripojeného trestného a konkurzného spisu na preukázanie svojich tvrdení žiadajú vykonať, tak v stanovenej lehote neučinili, t. j. nenavrhli vykonanie žiadneho dôkazu, pričom súd nie je oprávnený na základe vlastnej iniciatívy dôkazy vykonávať (čl. 8, § 149, § 185 ods. 1 CSP), a preto ich tvrdenie, že súd vykonanie dôkazu odmietol, neobstoí.

2.3. K ďalšej odvolacej námietke žalovaných, že boli zaviazaní na náhradu škody aj napriek skutočnosti, že žalobkyňa odmietla prijať plnenie, ktoré v jej prospech na základe dohody o pristúpení k záväzku vinkulovala spoločnosť Efeka, spol. s r.o. za účelom uspokojenia jej pohľadávky podľa platobného rozkazu Okresného súdu Žilina sp. zn. 11Cb/96/2005 z 3. októbra 2005, ktorým bola spoločnosť Rajecké strojárne, a.s. zaviazaná na úhradu jej pohľadávky, pričom obsah dohody definujúcej právne vzťahy týkajúce sa čerpania vinkulovaných prostriedkov nebol v rámci konania predmetom dokazovania, odvolací súd uviedol, že žalobkyňa už v priebehu prvoinštančného konania uvádzala, že vo vzťahu k dohode o pristúpení k záväzku poukazuje na jej celkové znenie, t. j. existenciu odkladacích podmienok, a to, že plnenie je možné dosiahnuť len z predaja predmetných nehnuteľností a len z výťažku získaného z tohto predaja, čo vzhľadom na okolnosti, keďže ešte nebola podpísaná zmluva (medzi spoločnosťou Efeka a prípadným záujemcom na ich odkúpenie), nebolo možné. Žalobkyňa preto z obavy z celkového konania žalovaných, ktorí doviedli svoju spoločnosť až do konkurzu a úpadku, musela byť opatrná, lebo ak by prijala takéto plnenie, tak v prípade, že nenastanú podmienky by vzniklo na jej strane bezdôvodné obohatenie, ktoré by musela vrátiť, z ktorého dôvodu sa obávala aj prostriedky prijať, ktoré skutočnosti žalovaní výslovne nepopreli, a preto sa považujú za nesporné (§ 151 ods. 1 CSP) a s ktorým právnym posúdením sa stotožnil aj odvolací súd, prihladnuc aj k tomu, že k prevodu následne ani nedošlo.

3. Proti I. a III. výroku uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní (ďalej aj „dovolatelia“), ktoré vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namietali nepreskúmateľnosťou a nezákonnosťou rozhodnutia. Mali za to, že súdy nižšej inštancie uplatňovali postup a princípy podľa § 151 CSP jednostranne len vo vzťahu k tvrdeniam žalobkyne a zároveň považovali otázku (výšku škody), ktorá predstavovala predmet civilného sporového konania za ustálenú, nakoľko to tak podľa názoru súdov v základnom konaní malo vyplývať z Trestného rozsudku, resp. trestného rozkazu, a to aj napriek skutočnosti, že žalobkyňa bola práve za účelom ustálenia otázky o výške škody odkázaná na civilné sporové konanie. Tiež tvrdili, že v priebehu celého konania realizovali skutkové tvrdenia o tom, že „zvýhodnení“ veritelia mali svoje pohľadávky zabezpečené záložným právom na predmete kúpy, resp., že sa jednalo o zabezpečených veriteľov. Tieto skutkové tvrdenia pritom žalobkyňa v priebehu súdneho konania ani raz účinne nepoprela a preto by sa s poukazom na § 151 ods. 1 CSP mali tieto skutkové tvrdenia považovať za nesporné so všetkými z toho vyplývajúcimi následkami. Úplne im unikla podstata a zmysel civilného konania, na ktoré bola žalobkyňa so svojim nárokom odkázaná. Podľa názoru žalovaných by mal tento procesný postup zmysel, len pokiaľ by bolo predmetom civilného konania bližšie posudzovanie a dokazovanie ohľadom výšky žalobkyňou uplatňovaného nároku na náhradu škody. Žalovaní pritom zastávali názor, že žalobkyňa mala objektívnu možnosť preukázať výšku svojej škody tak, aby relevantnejšie zodpovedala alebo sa aspoň priblížila skutočnej škode, ktorú mohla žalobkyňa utrpieť následkom trestného činu zvýhodňovania veriteľa, a to napríklad formou odborného vyjadrenia príslušnej konkurznej správkyni alebo inej odborne spôsobilej osoby k možnému rozsahu pomerného uspokojenia veriteľov v konkurze úpadcu. Súdy nižšej inštancie podľa žalovaných žiadnym relevantnejším spôsobom neobjasňujú, na základe akých argumentov dospeli k záveru o tom, že pozícia bremena tvrdenia a dôkazu o výške škody sa primárne nachádza na strane žalovaných, resp. z akého dôvodu postačuje, aby žalobkyňa v civilnom sporovom konaní neprodukovala žiadne tvrdenia a ani dôkazy nad rámec trestného konania, a aj napriek tomu bola v civilnom sporovom konaní úspešná v plnej miere. Pokiaľ odvolací súd vychádzal z ustanovenia § 193 CSP (bod 7 napadnutého rozsudku), žalovaní poukázali na to, že viazanosť v intenciách § 193 CSP nie je daná vo vzťahu k výške spôsobenej

škody, ktorá mala byť predmetom civilného dokazovania s primárnou pozíciou dôkazného bremena na strane žalobkyne. Žalovaní zároveň poukázali na to, že súd prvej inštancie považoval listiny pripojených spisov za relevantné nie len z pohľadu nimi realizovanej procesnej obrany, ale aj pre účely podpory žalobkyňou realizovaného procesného útoku a ďalej, že to bola práve žalobkyňa, ktorá v konaní ako prvá navrhla pripojenie trestného a konkurzného spisu, aj keď následne v rámci svojej procesnej aktivity rezignovala na označenie konkrétnych listín z pripojených spisov na podporu ňou uplatňovaného nároku. Mali za to, že táto procesná pasivita žalobkyne vyplýva zo skutočnosti, že listiny pripojených spisov podporujú ich procesnú obranu, a teda označenie konkrétnych listín z pripojených spisov by nebolo v záujme žalobkyne. Uviedli, že napadnutý rozsudok stojí na navzájom protichodných a nekonzistentných právnych záveroch, keď sa na jednej strane akceptuje, že súd preruší sporové konanie za účelom ukončenia excindačného konkurzného sporu (nakoľko otázka vylúčenia veci z konkurznej podstaty, má podstatný význam pre rozhodnutie o výške škody žalobcu v konaní 13C/110/2014) a zároveň sa vychádza z toho, že za účelom určenia výšky škody nie je potrebné bližšie prihliadať na princípy, zásady a reálne podmienky konkurzného konania. Žalobkyňa v trestnom konaní a rovnako tak aj v následnom civilnom sporovom procese pre účely preukázania výšky uplatňovaného nároku realizoval výpočet akéhosi „ideálneho“ podielu na celkovej sume, ktorá bola v zmysle príslušnej skutkovej vety trestného rozsudku vyplatená veriteľom A/ až D/ s tým, že navodzuje stav, podľa ktorého jej škoda zodpovedá čiastke, ktorá by jej mala patriť za predpokladu, že úpadca túto sumu rozdelí rovným dielom a bezo zvyšku medzi veriteľov A/ až D/ a zároveň aj konkurzných veriteľov E/ až W/. Žalobkyni sa teda na podklade takejto argumentácie vytvára priestor na podstatne vyššie uspokojenie, ako je jej skutočná škoda, ktorá jej mohla v súvislosti s trestným činom zvýhodňovania veriteľa vzniknúť, keďže spôsob, ktorým žalobkyňa vyčísluje svoju škodu žiadnym spôsobom nezohľadňuje nevyhnutné výdavky spojené s vedením konkurzného konania, skutočnosť, že niektorí z veriteľov by mali v konkurze prednostné postavenie a boli by uspokojovaní z oddelených podstát a ani ostatné reálie, podmienky a zásady konkurzného konania.

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaní videli v príliš extenzívnej aplikácii § 193 CSP, nesprávne vyhodnotenie pozície bremena tvrdenia a dôkazu a v nedostatočnom vysporiadaní sa s otázkou rozsahu okolností pri výške škody, ktoré je potrebné dokazovať a tvrdiť pre účely úspechu žalobcu v civilnom konaní, na ktoré bol odkázaný príslušným trestným rozhodnutím. Žalovaní mali za to, že bremeno dôkazu a bremeno tvrdenia o výške spôsobenej škody v spore primárne spočíva na strane žalobcu, a teda pokiaľ by mal niekto znášať nepriaznivé následky procesnej pasivity v spore, je to v prvom rade žalobca. Jedná sa pritom o otázky, ktoré sa objektívne nedajú hodnotiť inak, ako podstatné a rozhodujúce pre účely vydania správneho, spravodlivého a zákonného rozhodnutia, keďže je zřejmé, že osvojenie argumentácie žalovaných (v otázke potreby realizácie dokazovania ohľadom výšky žalobcom uplatňovaného nároku a rovnako tak aj v otázke primárnej pozície bremena tvrdenia a bremena dôkazu na strane žalobcu) zo strany súdu by malo nevyhnutne za výsledok diametrálne odlišné rozhodnutie (v prospech žalovaného). Žalovaní mali za to, že otázka rozsahu okolností, ktoré je potrebné preukázať, resp. otázky rozsahu bremena dôkazu a tvrdenia, ktoré by mal žalobca (ako poškodený trestným činom) uniesť pre účely úspešného uplatnenia žaloby v civilnom sporovom konaní za skutkových okolností, ktoré sú dané v posudzovanom prípade nebola doposiaľ riešená na úrovni najvyšších súdnych autorít.

3.3. Z týchto dôvodov žalovaní navrhli, aby najvyšší súd zrušil I. a III. výrok rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s II. a IV. výrokom rozsudku súdu prvej inštancie a aby vec vrátil súdu prvej inštancie ďalšie konanie. Dovolatelia zároveň podali návrh na odloženie vykonateľnosti I. a III. výroku napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP, o ktorej rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 7Cdo/208/2021 z 28. júna 2023.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu vyjadrila a navrhla, aby najvyšší súd dovolanie žalovaných 1/ a 2/ odmietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, nie však dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

7. Dovolanie aj za účinnosti Civilného sporového poriadku treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie ani podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Inak povedané z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z obsahu podaného dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom vyplynulo (bod 3.1), že žalovaní namietajú nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré rozhodnutie za daných okolností považujú za nepreskúmateľné zdôrazňujúc pritom, (i) súdmi nižšej inštancie uplatňovaný postup a princípy podľa § 151 CSP jednostranne len vo vzťahu k tvrdeniam žalobkyne, pritom sami v priebehu celého konania realizovali skutkové tvrdenia o tom, že „zvýhodnení“ veritelia mali svoje pohľadávky zabezpečené záložným právom na predmete kúpy, resp., že sa jednalo o zabezpečených veriteľov, ktoré skutkové tvrdenia žalobkyňa v priebehu súdneho konania ani raz účinne nepoprela a preto by sa mali tieto skutkové tvrdenia považovať za nesporné so všetkými z toho vyplývajúcimi následkami, (ii) neobjasnenie, na základe akých argumentov nižšie súdy dospeli k záveru, že pozícia bremena tvrdenia a dôkazu o výške škody sa primárne nachádza na strane žalovanej, pričom viazanosť v intenciách § 193 CSP vo vzťahu k výške spôsobenej škody daná nie je, (iii) nesprávnosť vyhodnotenia dôkazného bremena, keď to mala byť práve žalobkyňa, ktorá v konaní ako prvá navrhla pripojenie trestného a konkurzného spisu a následne rezignovala na označenie konkrétnych listín z pripojených spisov na podporu ňou uplatňovaného nároku a (iv) prerušenie konania za účelom ukončenia excindačného konkurzného sporu, keďže otázka vylúčenia vecí z konkurznej podstaty, má mať podstatný význam pre rozhodnutie o výške škody žalobkyne a na druhej strane odmietnutie za účelom určenia výšky škody žalobkyne prihliadať na princípy, zásady a reálne podmienky konkurzného konania.

17. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý

argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

18. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

19. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Práve približený výpočet samozrejme nemôže byť (ani mať ambíciu byť) úplným, keďže sa v konkrétnom prípade môžu vyskytnúť i iné nedostatky v argumentácii (podľa okolností buď súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj oboch takýchto súdov - pri nahliadaní na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerešpektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom strany na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

21. K práve uvedenému sa v odvolacích konaniach pridružuje i faktor umožnenia odvolaciemu súdu procesným právom, aby takýto súd, pokiaľ sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, sa v odôvodnení len obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP), ktorý procesný postup v danej veci odvolací súd využil. V tomto prípade potom stačilo, aby odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukázal na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnul právne posúdenie veci, keď spätosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; ak sa potom odvolací súd rozhodol ísť touto cestou, vedome tým prebral zodpovednosť i za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie (t. j. že v prípadnom

dovolacom konaní obstojí ako ním potvrdené rozhodnutie, tak i ním samým doplnené dôvody).

22. V danom prípade z hľadiska posúdenia, či rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia nižších súdov nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie obidvoch rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia každého rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia obidvoch súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Napokon rozsudkom porozumeli i dovolatelia, keďže im umožnil namietat' nielen procesný postup nižších súdov ale i nesprávne právne posúdenie veci.

23. Žalovaní zároveň namietali, že počas celého konania tvrdili, že „zvýhodnení“ veritelia mali svoje pohľadávky zabezpečené záložným právom na predmete kúpy, resp., že sa jednalo o zabezpečených veriteľov, ktoré skutkové tvrdenia žalobca v priebehu súdneho konania ani raz účinne nepoprel a preto by sa mali tieto skutkové tvrdenia považovať za nesporné so všetkými z toho vyplývajúcimi následkami (§ 151 CSP).

24. Z odôvodnení rozhodnutí nižších súdov, predovšetkým z relevantnej časti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vyplynulo, že žalovaní tieto skutočnosti mali tvrdiť už v trestnom konaní a tým, že ich netvrdili, nestali sa súčasťou popisu skutku v rámci ustálenej skutkovej podstaty trestného činu, za ktorú žalovaní boli odsúdení, ktorým popisom je súd v danej veci viazaný podľa § 193 CSP, a tým potom neboli pre posúdenie nároku žalobcu na náhradu škody z trestnej činnosti smerodajné, navyše žalovaní ich v konaní bližšie nerozvinuli a nepreukázali (body 7 a 8 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

25. Vzhľadom na uvedené a berúc do úvahy i podstatnú skutočnosť zanedbania procesnej povinnosti žalovaných tvrdené skutočnostiam bližšie konkretizovať, je už na prvý pohľad zjavné, že aplikácia § 151 ods. 1 a 2 CSP by bola v okolnostiach prejednávanej veci neopodstatnená. Už iba nad rámec najvyšší súd dopĺňa, že všeobecný súd nemôže vyvodzovať právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti poprieť tvrdenia protistrany, ak strana samotná zanedbala svoju povinnosť „relevantného“ tvrdenia. Povinnosť strany sporu tvrdiť má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP - procesné povinnosti a procesné bremená).

26. Zo všetkých uvedených dôvodov je námietka nevyhnutnosti aplikácie § 151 CSP vo veci nedôvodná.

27. Ostatné námietky žalovaných podradené pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP sa vo svojej podstate týkajú postupu v konaní a nesprávneho vyhodnotenia vykonaných dôkazov, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe nižších súdov, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

28. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej

inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

29. V danom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že súdy porušili zásadu rovnosti procesných strán. Súd prvej inštancie i odvolací súd vytvorili obom procesným stranám rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, ako aj rovnakú možnosť navrhovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

30. Samotná skutočnosť, že dovolatelia boli v spore neúspešní, nemôže samé osebe viesť k presvedčeniu, že v konaní boli znevýhodnení na úkor strany žalobkyne, a tým došlo k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Predovšetkým je potrebné si uvedomiť, že výsledkom súdneho konania je autoritatívne rozhodnutie, podľa ktorého je v sporovom konaní vždy jedna strana sporu úspešná a druhá strana neúspešná. Súčasťou práva na spravodlivý proces tak nemôže byť právo na to, aby bola procesná strana (žalobca, i žalovaný) pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa všeobecný súd stotožnil práve s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok (porov. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010).

31. Námietka prerušenia konania za účelom ukončenia excindačného konkurzného sporu, keďže otázka vylúčenia veci z konkurznej podstaty má mať podstatný význam pre rozhodnutie o výške škody žalobcu a na druhej strane odmietnutie za účelom určenia výšky škody žalobcu prihliaďať na princípy, zásady a reálne podmienky konkurzného konania bod 16 (iv) a námietky neobjasnenia, na základe akých argumentov nižšie súdy dospeli k záveru, že pozícia bremena tvrdenia a dôkazu o výške škody sa primárne nachádza na strane žalovanej, pričom viazanosť v intenciách § 193 CSP vo vzťahu k výške spôsobenej škody daná nie je a nesprávnosti vyhodnotenia dôkazného bremena, keď to mala byť práve žalobkyňa, ktorá v konaní ako prvá navrhla pripojenie trestného a konkurzného spisu a následne rezignovala na označenie konkrétnych listín z pripojených spisov na podporu ňou uplatňovaného nároku bod 16 (ii) a (iii) dovolateľmi rovnako podriadené pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, buď nebola žalovanými v odvolacom konaní namietaná - bod 16 (iv) alebo sa týka právneho posúdenia veci - bod 16 (ii) a (iii).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

32. Dovolatelia prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú i z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v

ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolaťom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

33. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

34. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, [teda aj pre § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, na ktoré ustanovenie poukázali dovolaťelia (bod 3.2.)] má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolať túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Prítom sama polemika dovolaťa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia nezodpovedajú kritériu danému týmto ustanovením (1Cdo/51/2017, 2Cdo/71/2018, 3Cdo/172/2018, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/128/2017, 7Cdo/99/2018, 8Cdo/169/2018). Ak dovolať v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z tohto ustanovenia, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú právnu otázku mal dovolať na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu (3Cdo/141/2018).

35. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Rovnako tak je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

36. Z dovolania (bod 3.2) vyplýva vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v rámci ktorého žalovaní namietali príliš extenzívny výklad § 193 CSP, tvrdiac, že viazanosť civilného súdu trestným rozhodnutím v intenciách tohto procesného zákonného ustanovenia nie je daná vo vzťahu k výške spôsobenej škody, ktorá mala byť predmetom civilného dokazovania s primárnou pozíciou dôkazného bremena na strane žalobkyne.

37. Podľa § 193 CSP súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihniteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

38. Z citovaného ustanovenia sa - pokiaľ ide o trestné činy - podľa ustálenej judikatúry (napr. R 22/1979) vyvodzuje, že súd rozhodujúci v civilnom súdnom konaní je viazaný právoplatným rozsudkom trestného súdu. Viazanosť sa však týka iba rozsudkov odsudzujúcich, a v rámci nich len to, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal. Inými rozhodnutiami či výrokmi civilný súd viazaný nie je, čo platí napr. pre oslobodzujúce rozsudky; ani ich však civilný súd v záujme presvedčivosti rozhodnutia nemôže úplne prehliadnuť. Súd je viazaný iba výrokom, a nie odôvodnením odsudzujúceho trestného rozsudku. Z výroku o vine je potom nutné vychádzať ako z celku a brať do úvahy jeho právnu i skutkovú časť s tým, že rieši naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu konkrétnym konaním

páchateľa. Rozsah viazanosti civilného súdu rozhodnutím o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, je teda daný tým, do akej miery sú znaky skutkovej podstaty trestného činu zároveň okolnosťami významnými pre rozhodnutie súdu v civilnom konaní, napr. pre rozhodnutie o náhrade škody. Výrokom odsudzujúceho trestného rozsudku teda môže byť pre civilné konanie záväzne určená predovšetkým otázka zavineného protiprávneho konania určitého páchatelia, ale - za predpokladu, že spôsobenie škody je znakom skutkovej podstaty trestného činu - tiež otázky vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a škodou. Právoplatný odsudzujúci rozsudok však podľa záverov súdnej praxe automaticky neznamená, že škoda bola spôsobená výlučne zavinením žalovaného; ak sa na vzniku škody spolupodieľal svojim konaním poškodený alebo tretia osoba, viazanosť podľa § 135 ods. 1 OSP (aktuálne § 193 CSP) sa nepresadí.

39. Predostreté právne názory stručne vystihujú obsah a vecný rozsah viazanosti civilného súdu trestnými rozhodnutiami, avšak samy osebe ešte nedávajú odpoveď na otázku ich subjektívnych vymedzení. Tie je nutné posúdiť so zreteľom na právo na spravodlivý proces.

40. Súčasťou spravodlivého procesu v zmysle článku 36 ods. 1 a nasl. Listiny základných práv a slobôd a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo byť vypočutý. Jeho obsahom je okrem iného právo uskutočňovať skutkové prednesy a navrhovať dôkazy na preukázanie týchto tvrdení, ako aj oprávnenie vyjadriť sa k právnej stránke veci. Ak bol žalovaný, proti ktorému bolo vedené trestné konanie, právoplatne uznaný vinným, nie je viazanosť civilného súdu odsudzujúcim trestným rozsudkom s právom byť vypočutý nijako v rozpore, pretože žalovaný mal ako strana trestného konania možnosť vyjadriť sa ku skutkovej i právnej stránke veci a navrhovať dôkazy práve už v konaní trestnom.

41. Odlišná je len situácia tretej osoby, ktorá stranou trestného konania nebola, a z tohto dôvodu nemohla svoje právo byť vypočutá realizovať; pokiaľ by jej mala byť v civilnom konaní uložená povinnosť na plnenie (napr. preto, že ako zamestnávateľ má zodpovedať za škodu alebo nemajetkovú ujmu spôsobenú jeho zamestnancom odsúdeným v trestnom konaní) bez toho, aby v ňom mohla v dôsledku viazanosti súdu trestným rozsudkom uskutočňovať skutkové prednesy a dôkazné návrhy týkajúce sa najmä zavineného porušenia, vzniku škody a príčinnej súvislosti, došlo by tým zjavne k zásahu do jej práva byť vypočutá. Takejto osobe by totiž bola uložená povinnosť bez toho, aby mala príležitosť vyjadriť sa ku skutkovej a právnej stránke veci a robiť dôkazné návrhy. To je v právnom štáte neprijateľné a zjavne by mohlo byť zdrojom vecne nesprávnych či nespravodlivých rozhodnutí, príp. aspoň pocitu krivdy či nespravodlivosti vyvolanej tým, že tretej osobe bolo upreté právne vypočutie. Právo na prejednanie veci v plnom rozsahu v práve načrtnutom zmysle nesmie byť nikomu uprené.

42. Práve uvedené však zároveň nie je prekážkou uplatnenia § 193 CSP, pretože toto ustanovenie pripúšťa ústavno-konformnú interpretáciu, ak sa vyloží reštriktívne. Viazanosť súdu v civilnom konaní trestným rozsudkom v zmysle citovaného ustanovenia sa podľa tohto náhľadu môže presadiť len vo vzťahu k osobám, ktoré vystupovali v trestnom konaní, v ktorom mali možnosť skutkovo a právne argumentovať, ako aj robiť dôkazné návrhy, čo je práve daný prípad. Ak bude preto napr. žaloba o náhradu škody smerovať proti žalovanému, ktorý bol už právoplatne uznaný vinným v trestnom konaní, bude pre civilné konanie záväzne určená otázka zavineného porušenia žalovaného, prípadne aj otázky vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a škodou, pokiaľ boli aj tieto okolnosti znakom skutkovej podstaty trestného činu. Voči tretím osobám, ktoré nemali možnosť v trestnom konaní skutkovo a právne argumentovať a robiť dôkazné návrhy, sa viazanosť civilného súdu trestným rozsudkom neuplatní, a nie je teda vylúčené vykonávať dokazovanie k tým okolnostiam, ktoré boli zisťované v trestnom konaní a ktoré sú zároveň významné aj pre súkromnoprávne posúdenie veci (pozri predchádzajúci odsek).

43. Preto ak žalovaní až v civilnom konaní namietajú, že škoda žalobkyni vzniknúť nemohla, pretože „zvýhodnení“ veritelia mali svoje pohľadávky zabezpečené záložným právom na predmete kúpy, resp., že sa jednalo o zabezpečených veriteľov, mali tieto skutočnosti tvrdiť a preukazovať už v trestnom konaní (bližšie pozri bod 40). Obrana žalovaných v tomto smere použitá až v civilnom konaní, nemohla

žalovaným privodiť priaznivejšie rozhodnutie, práve pre viazanosť civilného súdu trestným rozsudkom.

44. V danom prípade dovolatelia spochybňovali aj nesprávne vyhodnotenie pozície bremena tvrdenia a dôkazu a nedostatočné vysporiadanie sa s otázkou rozsahu okolností pri výške škody, ktoré je potrebné dokazovať a tvrdiť pre účely úspechu žalobkyne v civilnom konaní, na ktoré bola odkázaná príslušným trestným rozhodnutím. Dovolací súd už vo svojich skorších rozhodnutiach (napr. sp. zn. 8Cdo/115/2017) vysvetlil, že o otázku relevantnú z hľadiska ustanovení § 421 ods. 1 CSP sa nejedná pri riešení otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, teda bremeno procesnej zodpovednosti za to, že v civilnom spore bude mať súd možnosť urobiť pre dostatok potrebných skutkových poznatkov rozhodnutie v prospech strany. Významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 CSP je jej zásadný právny význam. V tomto smere je opodstatnené konštatovanie, že otázkou takého právneho významu je otázka významná nielen pre tú-ktorú prejednávajú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky a judikátornej činnosti najvyššieho súdu, úlohou ktorého je zjednocovať rozhodovanie všeobecných súdov (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/132/2009, 2Cdo/71/2010, 3Cdo/51/2006, 4Cdo/151/1998, 5Cdo/1/2010, 7Cdo/117/2011). Je to dané zámerom, aby sa vyriešením takejto otázky prispelo k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Posúdenie otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, ktoré ju v tom-ktorom spore zaťažovalo, spočíva v každom jednotlivom prípade (v každom jednotlivom civilnom sporovom konaní) na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych a v iných prípadoch sa spravidla už nevyskytujúcich skutkových okolnostiach, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu takáto individuálna otázka ani nemôže mať znaky zásadného právneho významu.

45. Dôkazné bremeno je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním a prejavuje sa vo výsledku sporu. Možno ho vymedziť ako procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že súdu budú rozhodné skutočnosti, ku ktorým sa dôkazné bremeno vzťahuje, preukázané. Pojem „dôkazné bremeno“ sa najčastejšie používa v spojení s jeho unesením alebo neunesením; ak ho strana sporu (ne)uniesla, znamená to, že sa jej (ne)podarilo skutočnosť preukázať bez ohľadu na to, či si dôkaznú povinnosť splnila či nespĺnila. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku náležite uviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru, že žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno ohľadne vzniku škody, ktorá existencia škody a príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním žalovaných a škodou, boli predsa znakom skutkové podstaty trestného činu, o ktorú oprela nárok. Následkom aj tejto skutočnosti bolo potom vyhovieť žalobe. Pri hodnotení dôkazov nemožno nižším súdom vyčítať pochybenia, keďže dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a to vrátane skutkových okolností ohľadne výšky škody, ktoré sú výsledkom posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych a v iných prípadoch sa spravidla už nevyskytujúcich skutkových okolností, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu takáto individuálna otázka ani nemôže mať znaky zásadného právneho významu. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Preto ani nemožno polemizovať so závermi dovolacieho súdu, ktoré žalovaní namietajú v dovolaní (porovnaj napr. rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/328/2012).

46. Napokon predpokladom vzniku všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti za spôsobenú škodu sú: 1/ porušenie právnej povinnosti (protiprávny úkon), 2/ vznik škody, 3/ príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody (kausálny nexus) a 4/ zavinenie. Prvé tri predpoklady sú objektívneho charakteru a dôkazné bremeno ohľadom nich leží na poškodenom (žalobkyňa) a dôkaznú povinnosť si splnila. Škodca potom preukazuje, že škodu nezavinil, v prípade žalovaných, že škoda nevznikla, resp. nevznikla v žalovanej výške, pretože „zvýhodnení“ veritelia mali svoje pohľadávky zabezpečené záložným právom na predmete kúpy, resp., že sa jednalo o zabezpečených veriteľov, čo ale mali tvrdiť už v trestnom konaní.

47. Vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia dôkazného bremena, aké žalovaní

predkladajú vo svojom dovolaní a aké z obsahu ich dovolania možno vyvodiť, preto nezodpovedá spôsobu vymedzenia v zmysle § 431 až § 435 CSP.

48. Dovolaciemu súdu za opísanej situácie preto neostalo iné, než dovolanie žalovaných odmietnuť podľa § 447 písm. c) CSP (v časti, v ktorej namietali existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP), a vo zvyšku (v časti, v ktorej namietali nesprávne právne posúdenie) zamietnuť v súlade s ustanovením § 448.

49. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

50. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.